

NARZĘDNIK LICZBY POJEDYNCZEJ

V przypadek Kim? Czym? Z kim? Z czym?

■ Rodzaj męski

rzeczownik: **-em**

-iem po spółgłoskach **-k, -g** (Anglikiem, Norwegiem)

przymiotnik:

-ym

-im po spółgłoskach miękkich oraz **-k, -g** (tanim, wysokim, drogim)

■ Rodzaj żeński

rzeczownik: **-ą**

przymiotnik: **-ą**

■ Rodzaj nijaki

rzeczownik: **-em**

-iem po spółgłoskach **-k, -g** (dzieckiem)

-ym

-im po spółgłoskach miękkich oraz **-k, -g** (tanim, wysokim, drogim)

■ Zaimki wskazujące i pytające

r. męski

tym

tamtym

jakim

r. żeński

tą

tamtą

jaką

r. nijaki

tym

tamtym

jakim

Zasady użycia

Narzędnik jest zwykle używany w zdaniach wyjaśniających *kim ktoś jest i czym coś jest*. Przykładowo, gdy mówimy o poci, narodowości, zawodzie, relacjach rodzinnych i międzyludzkich w przypadku osób lub określamy, czym jest dana rzecz, zjawisko, czynność. Narzędnik występuje również jako dopełnienie dalsze, rzadziej jako dopełnienie bliższe po czasownikach typu *pachnieć, rządzić, zmęczyć się*.

a) składnik orzeczenia złożonego np. po czasownikach **być, stać się, zostać** (jestem nauczycielem, jest najlepszym lekarstwem, stanie się problemem, zostanie prezydentem).

Jestem kobietą. Jestem Polką. Jestem nauczycielką. Jestem córką.
Jestem siostrą. Jestem żoną. Jestem matką. Jestem dobrą koleżanką.

Jesteś mężczyzną. Jesteś Polakiem. Jesteś nauczycielem. Jesteś synem.
Jesteś bratem. Jesteś mężem. Jesteś ojcem. Jesteś dobrym kolegą.

Jest przedmiotem. Jest powodem. Jest rezultatem. Jest wynikiem.

Jest skutkiem. Jest błędem. Jest czynnikiem. Jest absurdem. Jest chaosem.

Jest rośliną. Jest nadzieją. Jest przyczyną. Jest fascynacją. Jest funkcją.

Jest zwierzęciem. Jest rozwiązaniem. Jest zadaniem. Jest remedium.

b) transport (jadę autobusem, rowerem, taksówką)

c) pytanie: **Którędy?** (proszę iść tą ulicą, tym korytarzem; jechać autostradą)

d) pytanie: **Kiedy?** (wiosną, latem, wieczorem, nocą)

e) narzędzia (pisać długopisem, malować farbami, rysować kredkami, jeść widelcem, kroić nożem, czesać się grzebieniem, myć się mydłem)

f) zrobić coś czymś (ruszyć ręką, kopnąć nogą, spojrzeć kątem oka)

g) czasowniki:

interesować się

zajmować się

opiekować się

kierować

cieszyć się

martwić się

męczyć się

stresować się

przejmować się

zarażać się

zachwycać się

bawić się

rządzić

chwalić się

pachnieć

smarować

h) po przyimkach: **z, przed, za, nad, pod, między, poza**

• ① narzędnik a mianownik

Nie możemy używać narzędnika po wyrażeniu **to jest...**

MIANOWNIK

Kto to jest?

To jest dobry student.

To jest dobra studentka.

To jest dobre dziecko.

To (jest) + mianownik.

NARZĘDNIK

Kim on / ona / ono jest?

On jest dobrym studentem.

Ona jest dobrą studentką.

Ono jest dobrym dzieckiem.

On/ona jest + narzędnik.

Jeśli orzecznikiem jest sam przymiotnik, to wtedy jest on w formie mianownika.

Ten mężczyzna jest sympatyczny.

Ta kobieta jest utalentowana.